

Dit document maakt gebruik van bladwijzers

NBA-handreiking 1123

Gecombineerde verklaring bij financiële en mvo-verslagen

31 januari 2014

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

NBA-handreiking 1123 Gecombineerde verklaring bij financiële en mvo-verslagen

NBA-handreiking 1123:	Gecombineerde verklaring bij financiële en mvo verslagen
Van toepassing op:	De accountant die assurance-opdrachten uitvoert bij organisaties die financiële en mvo-verslagen combineren in één verslag en die behoefte hebben aan een gecombineerde verklaring bij dit verslag.
Onderwerp:	Gecombineerde financiële en mvo-verslagen
Datum:	31 januari 2014
Status:	NBA-handreiking, geen dwingende bepalingen. Wanneer in de tekst het woord 'dient' of een synoniem daarvan wordt gebruikt, betreft het een verwijzing naar wettelijke of overige verplichtingen.
Relevante regelgeving:	NV COS, en dan met name: <ul style="list-style-type: none">• Standaard 700 <i>Het vormen van een oordeel en het rapporteren over financiële overzichten</i>;• Standaard 3000 <i>Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële overzichten</i>';• Standaard 3810N <i>Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen</i> (tot NV COS 2014 betrof dit Standaard 3410N)

Gecombineerde verklaring bij financiële en mvo-verslagen

Inhoudsopgave

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Reikwijdte	4
2 Huidige situatie	6
3 Gecombineerde verklaring	7
3.1 Randvoorwaarden	7
3.2 Algemene aandachtspunten	7
3.3 Aandachtspunten bij de voorbeeldtekst	8
Bijlage: Voorbeeldtekst	10

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Nederland combineren organisaties in toenemende mate hun financiële jaarverslaggeving met verslaggeving over hun prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo). Dit is mede ingegeven door de vereisten van artikel 2:391 BW inzake mvo-thema's in het jaarverslag (lees: directieverslag), waaronder indicatoren over milieu- en personeelsaangelegenheden en de naleving van gedragscodes. Deze verplichtingen zijn uitgewerkt in Richtlijn 400 *Jaarverslag* en Richtlijn 920 *handreiking voor Maatschappelijke Verslaggeving* van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ).

Internationaal is de integratie van verslaggeving een relevante ontwikkeling. Op 9 december 2013 heeft het International Integrated Reporting Committee (IIRC) een framework voor verslaggeving gepubliceerd. Alhoewel dit framework een bredere reikwijdte heeft dan mvo-verslagen, wordt als gevolg hiervan als eerste stap nu vaak gekozen voor combinatie of integratie van mvo-verslag en jaarverslag.

Ook in Europa zijn er ontwikkelingen op dit gebied. De Europese Commissie heeft in oktober 2011 een nieuwe strategie voor Corporate Social Responsibility (CSR) gepubliceerd, waarin gepleit wordt voor integratie van mvo in de kernstrategie en bedrijfsactiviteiten van ondernemingen. Dit heeft in april 2013 uitgemond in uitbreiding van de Europese wetgeving op het gebied van rapportage over milieu- en sociale aspecten van de onderneming, die inhoudt dat grote ondernemingen vanaf 2016 in het jaarverslag moeten rapporteren over het beleid, de uitkomsten en de risico's van relevante milieu- en sociale aspecten.

1.2 Doel

Aan accountants wordt steeds meer gevraagd om zekerheid (assurance) te verstrekken bij de gecombineerde jaarverslaggeving van organisaties. Organisaties uiten hierbij de wens dat ook de accountant één verklaring uitbrengt bij deze verslagen, in plaats van een aparte controle-verklaring bij de jaarrekening en een assurance-rapport bij het mvo-verslag. Er kunnen ook andere termen dan mvo-verslag gebruikt worden in de specifieke situatie van een organisatie. Deze worden in deze handreiking als synoniem gezien met de term 'mvo-verslag' en zullen in de specifieke situatie worden gehanteerd.¹

Het nog ontbreken van een algemeen, geïntegreerd verslaggevingskader voor zowel financiële als mvo-verslagen levert voor de accountant aandachtspunten op, wil hij aan deze wens invulling kunnen geven. Het belangrijkste aandachtspunt is dat controle-technisch nog steeds sprake is van twee objecten van onderzoek, zodat de accountant twee aparte oordelen¹ uit zal spreken, één over het financiële verslag en één over het mvo-verslag.

Deze handreiking heeft als doel accountants die gecombineerde jaarverslagen controleren en overwegen om één gecombineerde verklaring af te geven, een aantal praktische aandachtspunten te geven bij de vormgeving van deze verklaring en een voorbeeldtekst. Hierbij houdt de accountant rekening met enkele randvoorwaarden en aandachtspunten. Het centrale uitgangspunt is dat het voor de gebruikers van de gecombineerde verklaring duidelijk is waarover de accountant assurance verstrekt, op grond van welke criteria en werkzaamheden en op welk niveau (redelijke of beperkte mate van zekerheid).

1.3 Reikwijdte

Deze handreiking is uitsluitend bedoeld voor de combinatie van financiële en mvo-verslagen. Andere situaties waarin financiële en niet-financiële informatie gecombineerd worden blijven buiten beschouwing. Dit geldt in het bijzonder voor andere informatie in het directieverslag, bijvoorbeeld informatie over risicobeheersing of strategisch beleid. Dit neemt niet weg dat deze handreiking nuttige adviezen kan geven voor andersoortige opdrachten, waarbij ook sprake is van een combinatie van verschillende soorten informatie in een assurance-opdracht.

Indien mvo of niet-financiële informatie wordt opgenomen als onderdeel van de jaarrekening, dan is deze informatie direct object van de controle die de accountant uitvoert in het kader van de jaarrekeningcontrole en valt daarmee ook onder zijn controleverklaring bij de jaarrekening. In dit geval kan niet

¹ Dit kan bij een mvo-verslag waarbij een beperkte mate van zekerheid wordt verstrekt ook een conclusie zijn.

worden gesproken van gecombineerde verslaggeving, omdat de aanvullende informatie geen zelfstandig karakter heeft, maar uitsluitend bestemd is ter toelichting van financiële informatie.

In de [bijlage](#) is een voorbeeldtekst opgenomen.

2 Huidige situatie

Wat betreft de combinatie van financiële en mvo-verslagen bestaan op dit moment in Nederland drie situaties, die hieronder worden besproken:

1 *Twee afzonderlijke verslagen in twee aparte publicaties*

De organisatie stelt een jaarrekening en een afzonderlijk mvo-verslag op. Beide worden als gescheiden verslagen gepubliceerd. De accountant krijgt twee aparte opdrachten: de opdracht om een controleverklaring te verstrekken bij de jaarrekening en de opdracht om een assurance-rapport te verstrekken bij het mvo-verslag. Het kan ook voorkomen dat twee accountants(praktijken) zijn betrokken en dat elke accountant(spraktijk) een van beide opdrachten uitvoert. Voor beide opdrachten zijn in Nederland verschillende controlestandaarden beschikbaar. Deze situatie levert geen bijzondere aandachtspunten op en valt buiten het bereik van deze handreiking.

2 *Twee afzonderlijke verslagen in één gezamenlijke publicatie*

In het jaarverslag wordt naast de jaarrekening en het directieverslag ook een afzonderlijk mvo-verslag opgenomen. De onderdelen zijn nog steeds afzonderlijk te herleiden, maar worden wel in één publicatie opgenomen. Deze situatie komt op dit moment het meest voor. Er is sprake van twee aparte objecten van onderzoek. De accountant voorziet de jaarrekening van een controleverklaring en het mvo-verslag van een assurance-rapport. Ook nu kunnen twee accountants(praktijken) betrokken zijn. De organisatie is vrij om de plaats van het mvo-verslag te bepalen. Het kan onderdeel zijn van het directieverslag of na de overige gegevens worden toegevoegd.

3 *Een gezamenlijk verslag in één gezamenlijke publicatie*

Het mvo-verslag wordt opgenomen in het directieverslag en deze vormen samen één samenhangend geheel. De elementen uit beide verslagen worden door elkaar opgenomen om zo gecombineerd verslag uit te brengen over de activiteiten van de organisatie. Hoewel nog steeds sprake is van twee gescheiden objecten van onderzoek met elk een eigen verslaggevingskader, is het voor de accountant onder voorwaarden mogelijk om één gecombineerde verklaring bij dit gezamenlijke verslag te verstrekken.

Deze handreiking richt zich met name op laatstgenoemde situatie, waarbij de mvo-elementen zijn opgenomen in het directieverslag. De handreiking kan ook van toepassing zijn bij de tweede situatie. Het uitgangspunt is dat de mvo-informatie identificeerbaar is². Eenvoudigheidshalve wordt in [hoofdstuk 3](#) de term 'mvo-verslag' gebruikt voor het geheel aan mvo-elementen in het directieverslag.

² Dit kan door:

- a Omschrijving van de teksten die over mvo gaan (bv 'de informatie in de paragrafen [...] of 'de informatie over de onderwerpen [...] of 'de paragrafen die in de titel 'mvo dragen').
- b Verwijzing naar de teksten via een kenmerk (bv 'de informatie aangegeven met het symbool [...]).

3 Gecombineerde verklaring

3.1 Randvoorwaarden

Om tot een gecombineerde verklaring te komen, zijn twee randvoorwaarden van belang:

1 *Opdrachtaanvaarding*

Bij de opdrachtformulering en -aanvaarding wordt zoveel mogelijk uitgegaan van één opdracht aan de accountant en één gecombineerd jaarverslag van de organisatie. Omdat een gecombineerd verslaggevingskader (nog) ontbreekt, is binnen de opdracht wel sprake van twee objecten van onderzoek voor de accountant, met afzonderlijke verslaggevingskaders.

2 *Stramien voor assurance-opdrachten*

De opdracht zal, conform het *Stramien voor assurance-opdrachten*, alinea 20 en verder, moeten voldoen aan de vijf kenmerken van een assurance-opdracht:

- 1 Bij een assurance-opdracht zijn veelal *drie partijen* betrokken: een accountant, een verantwoordelijke partij (de verantwoordingsplichtige) en de beoogde gebruikers;
- 2 Geschikt(e) *object(en) van onderzoek*, die identificeerbaar zijn en op eenduidige wijze geëvalueerd of getoetst kunnen worden aan vooraf vastgestelde criteria;
- 3 *Toepasbare (verslaggevings)criteria*, het normenkader dat het mogelijk maakt om het object van onderzoek te kunnen evalueren of toetsen, binnen de context van vakkundige oordeelsvorming door de accountant;
- 4 *Toereikende* (voldoende en geschikte) *assurance-informatie*, die de accountant een basis biedt voor het formuleren van zijn oordeel;
- 5 Een *schriftelijke rapportage*, waarin de accountant zijn oordeel geeft, voorzien van een redelijke of beperkte mate van zekerheid.

3.2 Algemene aandachtspunten

Bij het formuleren van de gecombineerde verklaring spelen enkele aandachtspunten een rol, die de mate van integratie van de tekst van de verklaring bepalen:

1 *Verschillende verslaggevingskaders*

Op dit moment bestaat nog geen algemeen, geïntegreerd verslaggevingskader voor zowel financiële als mvo-verslagen. Normenkaders voor financiële verslaggeving zijn bijvoorbeeld Titel 9 BW2 uitgewerkt in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en IFRS. Voor mvo-verslagen worden vaak de Richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) gebruikt. Naast deze algemeen aanvaarde grondslagen kan sprake zijn van specifiek (van GRI afgeleide) ontwikkelde verslaggevingscriteria. In dat geval zal de accountant vaststellen of deze criteria toepasbaar en geschikt zijn om als normenkader voor zijn onderzoek te dienen. Voor de gebruiker van de gecombineerde verklaring wordt duidelijk aangegeven welke criteria voor welk object van onderzoek gelden.

2 *Verschillende objecten van onderzoek*

Doordat het mvo-verslag en de overige informatie in het directieverslag door elkaar lopen, is het lastiger om de objecten van onderzoek van elkaar te onderscheiden. Om tot een gecombineerde verklaring te komen, is het noodzakelijk dat de mvo-informatie geïdentificeerd kan worden door de gebruiker.

3 *Verschillende niveaus van zekerheid*

Het is mogelijk dat bij de jaarrekening een redelijke mate van zekerheid wordt verstrekt en bij de MVO-informatie in het directieverslag een beperkte mate van zekerheid. Bij een combinatie van beide opdrachten is het van belang om duidelijk aan te geven voor welke objecten welke mate van zekerheid van toepassing is.

4 *Verschillende eindoordelen*

Zowel bij de jaarrekening als het mvo-verslag kan een goedkeurend oordeel, een oordeel met beperking, een oordeelonthouding of een afkeurend oordeel worden gegeven. De accountant volgt hierbij de bewoordingen die in de Standaarden zijn opgenomen en geeft een onderbouwing van zijn niet-goedkeurend oordeel. De voorbeeldtekst gaat alleen uit van de situatie waarin een goedkeurend oordeel wordt verstrekt.

Bij een niet-goedkeurend oordeel bij de jaarrekening en/of het mvo-verslag kan bij de gebruiker verwarring ontstaan over de reikwijdte van deze oordelen, zeker indien ook sprake is van verschillende niveaus van zekerheid. Daarom is het van belang dat de accountant zorgvuldige aandacht schenkt aan de leesbaarheid en begrijpelijkheid van de verklaring.

3.3 Aandachtspunten bij de voorbeeldtekst

Het centrale uitgangspunt van deze handreiking blijft dat het voor de gebruikers van de gecombineerde verklaring volstrekt helder is, waarover de accountant assurance verstrekt, op grond van welke criteria en werkzaamheden en op welk niveau. Dit kan betekenen, dat de accountant, alvorens de opdracht te aanvaarden, in overleg treedt met zowel de verantwoordingsplichtige als de belangrijkste gebruikers(groepen) van zijn verklaring (eventueel via de verantwoordingsplichtige; zie bijvoorbeeld de uitwerking in Standaard 3810), om misverstanden te voorkomen en geen onjuiste verwachtingen te wekken.

In deze paragraaf zijn vijf punten uitgewerkt die bij het formuleren van de gecombineerde verklaring aandacht vragen. De aandachtspunten volgen de structuur van de verklaring en het assurance-rapport:

1 *Titel/opschrift*

De titel geeft duidelijk aan dat sprake is van een gecombineerde verklaring. De titel geeft aan dat bij de jaarrekening een controleverklaring wordt afgegeven (wettelijk vereist volgens 2:393 BW) en een assurance-rapport bij het mvo-verslag. Zo is het de gebruiker duidelijk, dat sprake is van twee aparte objecten van onderzoek.

2 *Geadresseerde*

De verklaring is gewoonlijk gericht aan de opdrachtgever van de controle van de jaarrekening, vaak de aandeelhouders of degenen die belast zijn met de governance van de organisatie.

3 *Objecten van onderzoek*

Op grond van Titel 9 BW2 bestaat de plicht om een jaarrekening, een jaarverslag en overige gegevens op te stellen. Voor mvo-verslagen bestaan geen wettelijke verplichtingen. Er is op basis van RJ 400 wel een verplichting om bepaalde mvo-informatie op te nemen in het jaarverslag.

In artikel 2:393 lid 3 BW is vermeld: 'De accountant onderzoekt of de jaarrekening het in artikel 362 lid 1 vereiste inzicht geeft. Hij gaat voorts na, of de jaarrekening aan de bij en krachtens de wet gestelde voorschriften voldoet, of het jaarverslag, voor zover hij dat kan beoordelen, overeenkomstig deze titel is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is, en of de in artikel 392 lid 1, onderdelen b tot en met h vereiste gegevens zijn toegevoegd.'

De accountant geeft duidelijk de objecten van onderzoek en de bijbehorende toetsingskaders aan. Hij omschrijft duidelijk op welke plaats de objecten van onderzoek zijn opgenomen in de verantwoording, bijvoorbeeld door te verwijzen naar secties of paginanummers. Bij mvo-verslagen worden de Sustainability Reporting Guidelines van Global Reporting Initiative (GRI) veelal als verslaggevingscriteria gehanteerd. Het is echter mogelijk dat in specifieke situaties andere verslaggevingscriteria worden gehanteerd. Het is daarom belangrijk om de toegepaste verslaggevingscriteria in de verklaring expliciet te vermelden.

4 *Verantwoordelijkheden en werkzaamheden*

De verslaggevingscriteria die bij de verantwoordelijkheid van het bestuur van de organisatie zijn genoemd sluiten aan bij de verslaggevingscriteria in het oordeel van de accountant. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de verslagen over de twee objecten van onderzoek.

De verantwoordelijkheid van de accountant is het geven van een oordeel over de twee objecten van onderzoek.

De accountant verwijst bij zijn werkzaamheden naar Nederlands recht inclusief de relevante Standaarden en geeft aan welke werkzaamheden hij heeft verricht. Bij een controleverklaring is een standaardtekst vereist, bij een assurance-rapport heeft de accountant meer ruimte om toelichting geven over de verrichte werkzaamheden, omdat deze per opdracht kunnen verschillen.

5 Oordeel

De gecombineerde verklaring bevat drie oordelen van de accountant:

- één oordeel over de jaarrekening;
- één oordeel over het mvo-verslag in het directieverslag;
- één oordeel inzake de wettelijk voorgeschreven werkzaamheden inzake het jaarverslag (lees: directieverslag) en de overige gegevens.

De accountant kan ervoor kiezen om een oordeel te geven over meer onderwerpen in het directieverslag dan alleen het mvo-verslag. Bijvoorbeeld over de toekomstparagraaf, strategisch beleid of de beschrijving van het risicobeheer. In dat geval zal hij uitdrukkelijk aangeven, wat wel en wat niet onder de reikwijdte van het oordeel valt. In deze handreiking wordt ervan uitgegaan dat de accountant alleen een oordeel geeft over het mvo-verslag.

Het *eerste* oordeel betreft de jaarrekening. Omdat sprake is van een opdracht die uitmondt in een redelijke mate van zekerheid, wordt een oordeel gegeven.

Het *tweede* oordeel betreft het mvo-verslag dat onderdeel vormt van het directieverslag. Hierbij kan sprake zijn van twee niveaus van zekerheid. Indien sprake is van een opdracht die uitmondt in redelijke mate van zekerheid, wordt ook hier een oordeel gegeven. Bij een opdracht tot het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid verstrekt de accountant geen oordeel, maar een conclusie. Deze wordt in negatieve bewoordingen geformuleerd. Het geven van een oordeel over het getrouwe beeld is alleen mogelijk bij de jaarrekening. Bij het mvo-verslag daarom wordt een oordeel of conclusie gegeven over overeenstemming met de verslaggevingscriteria: 'in alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming met...(verslaggevingscriteria)'.

De oordelen over de jaarrekening en het mvo-verslag kunnen onder elkaar geplaatst worden. Dit hoeft niet in een aparte sectie; dit zou anders tot twee identieke verklaringen leiden.

De voorbeeldtekst in de bijlage gaat er vanuit dat bij beide objecten van onderzoek een redelijke mate van zekerheid wordt verstrekt. In de praktijk komt het vaak voor dat er sprake is van verschillende niveaus van zekerheid bij de jaarrekening (redelijke mate van zekerheid) en het mvo-verslag (beperkte mate van zekerheid). De accountant gaat dan na of het combineren van de rapportages gewenst is. Een alternatief is om twee afzonderlijke rapportages uit te brengen als dit de leesbaarheid en begrijpelijkheid ten goede komt. Indien de accountant besluit om de rapportages te combineren, kan hij er voor kiezen om de rapportages naast elkaar te zetten in plaats van onder elkaar³.

Het derde oordeel betreft de 'verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen'. Hierin geeft hij aan of het jaarverslag tekortkomingen bevat, of het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is en of de wettelijk vereiste overige gegevens zijn toegevoegd. Dit oordeel op grond van de overige rapporteringsverplichtingen wordt conform standaard 700 opgenomen in een aparte sectie in de controleverklaring.

6 Ondertekening

Het verdient de voorkeur dat er door één persoon wordt ondertekend zodat de eindverantwoordelijkheid duidelijk is. In overeenstemming met Standaard 3810N⁴ kan ook gekozen worden voor ondertekening door meerdere personen. Indien meerdere personen ondertekenen, wordt duidelijk aangegeven wie als extern accountant verantwoordelijk is voor de wettelijke controle zoals vereist volgens de WTA. Verder zal de ondertekenende (externe) accountant, in overeenstemming met Standaard 3810N paragraaf 9, zodanige maatregelen dienen te treffen dat hij de ongedeelde verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het verdere onderzoek kan dragen.

³ Er zijn twee opties, al naar gelang de mate van combinatie van de rapportages zelf en de mate van zekerheid die verstrekt wordt:

- Splitsen van opdrachten in de inleiding en de Standaarden apart benoemen (rapportage 'naast elkaar').
- Structuur van de verklaring is de tekst van een controleverklaring, aangevuld met de werkzaamheden en uitkomsten van een assurance-rapport (rapportage 'onder elkaar'). Dit heeft de voorkeur als de rapportages zelf zoveel mogelijk gecombineerd zijn en er sprake is van dezelfde mate van zekerheid.

⁴ Tot de NV COS 2014 betrof dit Standaard 3410N

Bijlage: Voorbeeldtekst

NB: Deze voorbeeldtekst kan uitsluitend worden gehanteerd wanneer bij beide objecten van onderzoek redelijke mate van zekerheid wordt verstrekt.

Gecombineerde controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: Opdrachtgever

Verklaring betreffende de jaarrekening en assurance-rapport betreffende het maatschappelijk verslag⁵

Opdracht

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 201X van [cliënt] te [vestigingsplaats] gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 201X en de winst- en verliesrekening over 201X met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Tevens hebben wij het maatschappelijk verslag zoals opgenomen in [hoofdstuk xxx⁶] van het jaarverslag over de periode 1 januari 201X tot en met 31 december 201X van [cliënt] te [vestigingsplaats] gecontroleerd. Dit maatschappelijk verslag omvat een weergave van het beleid van [cliënt] ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen, en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied gedurende 201X.

In het maatschappelijk verslag is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen en ramingen. Inherent aan deze informatie is dat realisatie onzeker is. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van toekomstgerichte informatie in het verslag⁷.

Verantwoordelijkheden van het bestuur

Het bestuur van de entiteit⁸ is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het maatschappelijk verslag in overeenstemming met [verslaggevingskader: bijvoorbeeld de Sustainability Reporting Guidelines versie XX van Global Reporting Initiative (GRI) of de intern gehanteerde verslaggevingscriteria zoals toegelicht op pagina x van het maatschappelijk verslag], inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen.

Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en het maatschappelijk verslag mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening en het maatschappelijk verslag op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en de Nederlandse Standaard 3810N⁹ 'Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen'.

⁵ Gehanteerde term voor het verslag aan te passen aan de specifieke situatie

⁶ Aan te passen aan de specifieke situatie

⁷ Zorg dat het object van onderzoek goed afgebakend is. Bijvoorbeeld indien vanuit het object van onderzoek verwezen wordt naar andere informatie (externe website of overige documenten) is het verstandig om expliciet aan te geven dat deze geen onderdeel vormen van het object van onderzoek.

⁸ Afhankelijke van de aard van de entiteit te vervangen door een meer passende aanduiding zoals "het bestuur van de vennootschap" (B.V./N.V.), "vereniging", "stichting", enz.

⁹ In de NV COS 2014 krijgt deze Standaard een nieuw nummer: 3810N

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening en het maatschappelijk verslag geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen, toelichtingen en overige informatie in de jaarrekening en het maatschappelijk verslag. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening of het maatschappelijk verslag¹⁰ een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan en voor het opstellen van het maatschappelijk verslag, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële en niet-financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de entiteit gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening en het maatschappelijk verslag.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van [cliënt] per 31 december 201X en van het resultaat over 201X in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Naar ons oordeel geeft de informatie in het maatschappelijk verslag in alle van materieel belang zijnde aspecten het beleid van [cliënt] ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen, en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied in het verslagjaar weer in overeenstemming met [verslaggevingskader bijvoorbeeld de Sustainability Reporting Guidelines versie XX van Global Reporting Initiative of de intern gehanteerde verslaggevingscriteria zoals toegelicht op pagina x van het maatschappelijk verslag].

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Plaats en datum

... (naam accountantspraktijk)

... (naam accountant)

¹⁰ Eventueel kunnen de werkzaamheden m.b.t. het maatschappelijk verslag nader gespecificeerd worden b.v. "De controle van het maatschappelijk verslag omvat de volgende specifieke werkzaamheden uitgevoerd door ons multidisciplinaire team:

- Het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de branche, relevante maatschappelijke thema's en kwesties, relevante wetten en regels en de kenmerken van de organisatie;
- Het verkrijgen van inzicht in de opzet, bestaan en werking van de gebruikte systemen en gehanteerde methoden voor het verzamelen en verwerken van gegevens die dienen als basis voor de gerapporteerde informatie;
- Het interviewen van verantwoordelijke functionarissen;
- Het onderzoeken van relevante bedrijfsdocumenten en het raadplegen van externe bronnen;
- Het uitvoeren van cijferanalyses en het inwinnen van inlichtingen".
- Het controleren van het door de organisatie toegepaste applicatieniveau [in te vullen op basis van gehanteerde versie van de richtlijnen en gekozen niveau] van Global Reporting Initiative

Deze tekst aanpassen aan de specifieke situatie.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl